

Sygn. akt V RC 276/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 listopada 2015r.

Sąd Rejonowy w Białymstoku V Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Barbara Półtorak

Protokolant: Agnieszka Stefanowicz

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2015r. w Białymstoku

sprawy z powództwa Z. P.

przeciwko P. P. i małoletniej D. P. reprezentowanej przez matkę U. P. jako ustawową przedstawicielkę

o ustalenie ustania obowiązku alimentacyjnego

I. ustala, że obowiązek alimentacyjny powoda Z. P. wobec pozwanej P. P., określony wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 28 marca 2012r. w sprawie V RC 652/11 na kwotę po 470 zł (czteryście siedemdziesiąt złotych) miesięcznie – ustał z dniem 3 czerwca 2015r.

II. ustala, że obowiązek alimentacyjny powoda Z. P. wobec małoletniej pozwanej D. P., określony wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 28 marca 2012r. w sprawie V RC 652/11 na kwotę po 330 zł (trzysta trzydzieści złotych) miesięcznie – ustał z dniem 3 czerwca 2015r.

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie

IV. stwierdza, że nieuiszczone koszty sądowe w sprawie ponosi Skarb Państwa

UZASADNIENIE

Powód Z. P. wniósł o ustalenie ustania obowiązku alimentacyjnego wobec córek: małoletniej D. P. i pełnoletniej P. P. od stycznia 2015r (k. 112 znacznik czasu 00'02'25). W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż obecnie jego stan zdrowia uległ drastycznemu pogorszeniu – przebył operację kręgosłupa i nie może wykonywać pracy fizycznej. Podkreślił, że nie posiada żadnych stałych dochodów nawet na własne utrzymanie, a zwłaszcza leki i leczenie, korzysta z pomocy finansowej matki, z którą prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Podniósł, że ubiega się o uzyskanie orzeczeń o niepełnosprawności (pozew k. 2).

Pozwane P. P. i małoletnia D. P. reprezentowane przez matkę U. P. (jako pełnomocnika i ustawową przedstawicielkę małoletniej) wniosły o oddalenie powództwa w całości (odpowiedź na pozew k. 76 – 77, 84 - 85). W uzasadnieniu stanowiska podnosiły, że powód nie przedstawił wiarygodnych dowodów na trwałą utratę zdrowia lub niezdolność do pracy. Podkreślały, że Z. P. pracuje na czarno, ma prawo jazdy kategorii B i może znaleźć lekką pracę jak np. kierowca. Zauważały, że w poprzednich sprawach powód przyznawał iż w poprzednich latach pracował za granicą, a jeszcze w 2014r. kurator w wywiadzie wskazywał jego dochody na 1200 – 1500 zł miesięcznie z tytułu dorywczych prac wykończeniowych

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwana P. P. urodzona dnia (...) i D. P. ur. dnia (...) pochodzą ze związku małżeńskiego powoda Z. P. oraz U. P., który został rozwiązany przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 4 czerwca 2010 roku w sprawie IC 606/10 (kopia akt stanu cywilnego k. 11 i 12 oraz wyroku k. 69 akt V RC 606/11 Sądu Okręgowego w Białymstoku).

Ostatnią wysokość alimentów należnych pozwanej P. P. od powoda Z. P. w wysokości po 470 złotych miesięcznie ustalono na mocy wyroku Sądu Rejonowego z dnia 28 marca 2012 roku w sprawie VRC 652/11 (k. 97 – 98 akt VRC 652/11 Sądu Rejonowego w Białymstoku). W wyroku tym oddalono nadto powództwo główne Z. P. o obniżenie alimentów oraz podwyższono alimenty na rzecz D. P. do kwoty po 330 zł miesięcznie.

Powód Z. P. miał wówczas 39 lat, z zawodu malarz szpachlarz. Od dnia 18 listopada 2010 roku był osobą bezrobotną, bez prawa do zasiłku i podejmował się jedynie okresowo polowych prac dorywczych. Mieszkał u swoich rodziców wraz z chorym na padaczkę bratem, prowadząc z nimi wspólne gospodarstwo domowe. Jego rodzice utrzymywali się z rent rolniczych w wysokości po 733 złote, zaś jego brat otrzymywał rentę w wysokości 1.000 złotych. Pozwany płacił wówczas zasądzone alimenty korzystając z finansowej pomocy rodziców i brata oraz otrzymywał wsparcie z opieki społecznej w formie zasiłków celowych. Z uwagi na schorzenia kręgosłupa – dyskopatię – podjął leczenie i rehabilitację (k. 7, 8, 9 – 11, 43, 44 – 50, 77, 50 akt V RC 652/11 Sądu Rejonowego w Białymstoku).

Pozwana P. P. miała wówczas 16 lat i uczęszczała do gimnazjum. Znajdowała się pod opieką poradni dermatologicznej i koszt leczenia wynosił 100 złotych miesięcznie. Korzystała z korepetycji z matematyki za odpłatnością 200 złotych miesięcznie. Zamieszkiwała wspólnie z matką, młodszą siostrą, babcią oraz ciotką w mieszkaniu należącym do babci. Jej miesięczny koszt utrzymania został wówczas określony przez Sąd na kwotę 1.000 złotych (k. 26 – 27, 30 akt V RC 652/11 Sądu Rejonowego w Białymstoku).

Matka pozwanej – U. P. była wtedy zatrudniona na umowę o pracę w kwiaciarni, na pół etatu, z wynagrodzeniem brutto 693 zł, pobierała na obie córki zasiłki rodzinnego 91 zł. Młodsza córka D. uczęszczała do przedszkola za opłatą 254 zł miesięcznie. U. P. prowadziła wspólne z matką i siostrą gospodarstwo domowe, dokładając do opłat związanych z mieszkaniem ok. 330 zł (k. 23, 24, 31, 32, 89 akt V RC 652/11 Sądu Rejonowego w Białymstoku).

W sprawie V RC 271/14 wyrokiem z dnia 24 października 2014r. Sąd oddalił powództwo Z. P. o obniżenie alimentów na rzecz P. P. (k. 67 akt V RC 271/14 SR w/m). Sąd Okręgowy oddalił apelację powoda wyrokiem z dnia 28 stycznia 2015r. (k. 116 wyżej powołanych akt).

W tej sprawie Sąd stanął na stanowisku, że powód, powołujący się wówczas na problemy zdrowotne, nie wykazał jednak, że nie jest w stanie pracować, bądź jego możliwości w tym zakresie są ograniczone – nie przedstawił bowiem orzeczenia o niepełnosprawności czy o zakazie/ograniczeniu wykonywania określonego rodzaju prac mogłoby skutecznie wykazać zmianę jego możliwości zarobkowych i nie ubiegał się wówczas o uzyskanie tego rodzaju decyzji czy rozstrzygnięć. Mając na uwadze powyższą argumentację Sąd uznał, że Z. P. mógł i powinien podjąć się pracy stałej, lepiej płatnej niż podejmowane przez niego prace dorywcze. Zważywszy jego wiek, posiadany zawód (malarz – szpachlarz) – zdaniem Sądu był on w stanie znaleźć pracę na obecnym rynku pracy, zgodną z posiadanymi kwalifikacjami, dającą zarobek nie niższy niż 1500 – 1800 zł miesięcznie (uzasadnienie k. 72 – 79 akt V RC 271/14 SR w/m).

W sprawie V. N. 551/14 o zmianę kontaktów z wniosku Z. P. w wywiadzie z dnia 30 września 2014r. kurator stwierdził, że powód pracuje w różnych miejscach, często mieszka tam, gdzie wykonuje prace budowlane, systematycznie łoży na utrzymanie dzieci, jego dochody to 1200 – 1500 zł miesięcznie (k. 23 w/w akt).

Obecnie Z. P. ma 43 lata, pozostaje zarejestrowany jako bezrobotny (zaświadczenie k. 48, 227). Poza udziałem w domu zamieszkiwanym wraz z matką nie posiada majątku. Od stycznia 2015r. powód nie realizuje obowiązku alimentacyjnego i od tego czasu nie pracuje.

Stan zdrowia powoda pogorszył się istotnie w ostatnim roku – pozostaje pod opieką poradni neurologicznej z powodu dyskopatii i rwy kulszowej prawostronnej. W roku 2015 pozostawał na kilkumiesięcznych zwolnieniach,

był dwukrotnie w szpitalu - przebył zabiegi operacyjne w lutym i lipcu 2015r., wymaga leczenia farmakologicznego (dokumentacja lekarska i faktury k. 17 – 43, 46 – 47, 49 – 75, 100, 102 – 104, 192 – 193, 229 - 236)

Powód prowadzi nadal wspólne gospodarstwo domowe z matką H. P., obydwójce korzystają ze wsparcia pomocy społecznej (decyzje k. 44 – 45). Matka powoda jest rencistką – renta w kwocie ok. 1000 zł (zeznania świadka H. P. k. 249 znacznik czasu 00'26'49 i dalej).

Wyrokiem z dnia 25 listopada 2014r. w sprawie III K 754/14 za czyn z art. 178a § 1 k.k. orzeczono wobec powoda karę ograniczenia wolności oraz zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów na 2 lata tj. do 14 września 2016r. i decyzją Starosty B. powód utracił uprawnienia do kierowania pojazdami w zakresie kategorii B. Uprawnienia do prowadzenia pojazdów może uzyskać po ustaniu zakazu i pozytywnym zdaniu egzaminu państwowego z teorii i praktyki (pismo z załącznikami k. 147 – 150)

Z. P. wystąpił w tym roku do Miejskiego Zespołu (...) o Niepełnosprawności i ZUS w B. o ustalenie stopnia jego niepełnosprawności (k. 105 – 108).

Orzeczeniem Miejskiego Zespołu (...) o Niepełnosprawności z dnia 2 września 2015r. zaliczono go do lekkiego stopnia niepełnosprawności od 3 czerwca 2015r. do 30.09.2016r. ze wskazaniem zatrudnienia w ramach otwartego rynku pracy (orzeczenie k. 195).

Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 22 września 2015r. i 7 października 2015r. został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do 11.02.201r. a całkowicie niezdolnego do pracy od 11.02.2015r. do 30.09.2016r. (k. 202 – 203, 236 – 240). Z uwagi na brak wymaganych okresów ubezpieczenia oraz datę powstania niezdolności – ZUS odmówił mu jednak prawa do renty (k. 241 – 244).

Z opinii lekarskiej sporządzonej na potrzeby ZUS wynika, że u powoda (k. 245 – 247) doszło do naruszenia funkcji nerwowo – mięśniowo – szkieletowych i związanych z ruchem, co potwierdza dokumentacja medyczna i badanie przedmiotowe. Stwierdzone dysfunkcje naruszają sprawność całego organizmu, naruszona sprawność uniemożliwia wykonywanie jakiegokolwiek pracy, co skutkuje ustaleniem całkowitej niezdolności do pracy na okres jednego roku.

Z. P. odwołuje się od decyzji odmawiającej mu renty przez ZUS oraz od orzeczenia o niepełnosprawności (...) w B. (k. 248 znacznik czasu 00'04'5 i dalej, k. 249 znacznik czasu 00'35'06).

Powód uzyskał zasiłek okresowy z powodu niepełnosprawności z (...) w P. na okres od 1 października do 31 grudnia 2015r. w kwocie 317 zł miesięcznie (kopia decyzji k. 228)

U. P. ma 44 lata – z zawodu technik ogrodnik. Jest zatrudniona na pół etatu z wynagrodzeniem 700 zł netto, nie ma majątku. Na córki otrzymuje zasiłki rodzinne – łącznie 240 zł oraz świadczenia alimentacyjne z funduszu alimentacyjnego, bowiem od stycznia 2015r. nie uzyskuje alimentów na dzieci od zobowiązanego (k. 82 – 83, 93 - 94)

Mieszka razem z dziećmi w mieszkaniu wraz ze swoją matką, dokładając się do czynszu i opłat sumą 500 zł. Małoletnia córka D. jest zdrowym dzieckiem, uczęszcza do II klasy szkoły podstawowej. Jest zapisana na basen za 35 zł, zajęcia z gitary 100 zł, obiady w szkole 60 zł (wyjaśnienia k. 113 znacznik czasu 00'11'11' i dalej).

P. P. po ukończeniu liceum jest studentką Politechniki B. (...). Studia są dzienne i bezpłatne a zajęcia odbywają się przez cały tydzień. W wakacje pozwana pracowała przy truskawkach – zarobiła 350 zł. Rozważa podjęcie pracy w weekendy celem uzyskania środków na swoje utrzymanie (k. 145, 226, wyjaśnienia k. 113 znacznik czasu 00'20'33 i dalej).

Strona powodowa kwestowała ustalenia organów powołanych do orzekania o stopniu niepełnosprawności, dokonując odmiennej, własnej, interpretacji wyników badań powoda, treści zaświadczeń lekarskich i orzeczeń. Na okoliczność zdolność powoda do pracy składała dokumentację zdjęciową, mającą wykazać pozorowanie przez Z. P. problemów zdrowotnych i niezdolności do pracy (k. 117 – 142, 146, 155 – 191, 207 - 220).

Także przesłuchany w sprawie świadek A. Ł., gromadząca dokumentację zdjęciową, dwukrotnie spotykająca powoda w miejscach publicznych twierdziła, że nie wygląda on na osobę chorą i insynuuje problem zdrowotny (zeznania k. 248v znacznik czasu 00'14'13 i dalej)

Ponadto U. P. podnosiła zły stan zdrowia babci macierzystej pozwanych, która nie jest w stanie pomagać w opiece – zwłaszcza nad małoletnią D. (k. 143 – 144)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dokumenty, akta V RC 652/11 Sądu Rejonowego w Białymstoku, akta I C 606/10 Sądu Okręgowego o rozwód, akt V RC 271/14 SR w/m o obniżenie alimentów, akta V Nsm 551/14 SR w/m o zmianę kontaktów, zeznania świadka H. P. k. 249 znacznik czasu 00'26'49 i dalej, zeznania świadka A. Ł. k. 248v znacznik czasu 00'14'13 i dalej, częściowo niekwestionowane wzajemnie wyjaśnienia stron (k. 112 – 114 znacznik czasu 00'02'25 i dalej, k. 248 znacznik czasu 00'04'05 i dalej).

Sąd zważył, co następuje:

W oparciu o art. 189 k.p.c. można żądać ustalenia ustania obowiązku alimentacyjnego, który precyzuje art. 133 § 1 k.r.o., stanowiący, że oboje rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

Dodany od 13 czerwca 2009r. przepis art. 133 § 3 k.r.o. określa zaś, że w odniesieniu do dziecka pełnoletniego rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Zakres obowiązku alimentacyjnego (rozumianego w myśl art. 128 kro jako obowiązek utrzymania i wychowania dziecka) zależy od zakresu usprawiedliwionych potrzeb osoby uprawnionej, oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości osoby zobowiązanej – art. 135 § 1 kro. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego - w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego (art. 135 § 2 k.r.o.).

W przedmiotowej sprawie niesporne było, iż pozwane są co do zasady uprawnione do alimentów, albowiem są niesamodzielne, nie mają żadnego majątku.

Małoletnia D. P. jest uczennicą II klasy szkoły podstawowej, a P. P. po ukończeniu liceum ogólnokształcącego podjęła dalszą naukę na studiach dziennych, na (...) Politechniki (...).

Okoliczności tych powód nie kwestionował podnosząc, że nie ma po jego stronie możliwości zarobkowych i majątkowych do alimentacji córek, której zaprzestał faktycznie w styczniu 2015r.

Po przeprowadzonym postępowaniu dowodowym Sąd podzielił stanowisko powoda.

Z. P. nie posiada majątku – poza udziałem w zajmowanym z matką domu mieszkalnym, z którego nie czerpie dochodów. Uzyskuje jedynie zasiłek okresowy z powodu niepełnosprawności z (...) w P., przyznany na okres od 1 października do 31 grudnia 2015r. w kwocie 317 zł miesięcznie

Zeznania matki powoda H. P. co do wysokości jej dochodów, pomocy udzielanej jej i synowi przez opiekę społeczną, prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego z synem, jego sytuacji osobistej Sąd uznał za wiarygodne, albowiem poparte były informacjami z opieki społecznej (decyzje k. 44 – 45), a ponadto zeznania świadka korespondują z tymi, jakie złożyła w sprawie V RC 271/14 o obniżenie alimentów.

W szczególności zaś w toku niniejszego postępowania powód został **dwukrotnie** uznany orzeczeniami Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 22 września 2015r. i 7 października 2015r. (na skutek odwołania) za częściowo niezdolnego do pracy do 11.02.201r. a całkowicie niezdolnego do pracy od. 11.02.2015r. do 30.09.2016r.

W ocenie Sądu orzeczenia te należy uznać nie tylko za wiążące – bo pochodzące od głównego organu orzekającego w Polsce o zdolności do pracy i związanych z nią świadczeniach, ale za rzetelne i wiarygodne. Orzeczenia wydano dwukrotnie, analizując dodatkowo w wyniku odwołania stan zdrowia powoda. Z opinii lekarskiej sporządzonej na potrzeby ZUS wynika, że u powoda (k. 245 – 247) doszło do naruszenia funkcji nerwowo – mięśniowo – szkieletowych i związanych z ruchem, co potwierdza dokumentacja medyczna i badanie przedmiotowe.

W tych warunkach Sąd uznał, że brak jest podstaw i potrzeby ponownego badania powoda przez lekarza sądowego, oddalając z tej przyczyny wniosek dowodowy Z. P..

Stanowiska Sądu w tej mierze nie zmieniły twierdzenia i materiały dowodowe (zwłaszcza zdjęciowe) złożone przez stronę pozwaną, czy przedstawiona przez matkę pozwanych ocena wyników badań powoda i zaświadczeń lekarskich oraz zeznania świadka A. Ł..

Stwierdzić bowiem ze stałą stanowczością należy, że ani U. P. ani A. Ł. nie są specjalistami z zakresu oceny stanu zdrowia i zdolności do pracy i nie mogą wypowiadać się wiążąco w tym przedmiocie. Zdaniem Sądu wizualna ocena i postrzeganie funkcjonowania powoda nie mogą przesądzać o ocenie tego rodzaju przesłanek.

W tej rzadkiej jednak sytuacji stwierdzić należy, że po stronie powoda zaistniał brak możliwości i majątkowych, i zarobkowych, uzasadniający uwzględnienie powództwa. Zdaniem Sądu bowiem zasiłek okresowy z pomocy społecznej w kwocie 317 zł miesienie do końca 2015r. nie może być uznany za stałe źródła dochodów, nadające się do obciążenia alimentami.

W wyroku z dnia 15 października 1998r. w sprawie I CKN 860/97 (LEX nr 328059) Sąd Najwyższy stwierdził, że brak po stronie zobowiązanego jakichkolwiek możliwości zarobkowych i majątkowych skutkuje oddaleniem powództwa o alimenty, mimo istnienia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego.

W uzasadnieniu wyroku podkreślono, że w myśl art. 135 § 1 k.r.o. zakres świadczeń alimentacyjnych wyznaczają dwie przesłanki, mianowicie: usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Między wymienionymi przesłankami istotnie zachodzi współzależność, wyrażająca się w tym, że usprawiedliwione potrzeby uprawnionego powinny być zaspokojone w takim zakresie, w jakim pozwalają na to możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Współzależność, o której mowa, nie oznacza jednak, że samo istnienie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego w każdym wypadku czyni zasadnym powództwo o zasądzenie alimentów. Rodzice nie mogą wprawdzie uchylić się od obowiązku alimentacyjnego względem małoletniego dziecka na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są bowiem obowiązani podzielić się z dzieckiem najmniejszymi dochodami. Jednakże brak po stronie zobowiązanego jakichkolwiek możliwości zarobkowych i majątkowych skutkuje oddaleniem powództwa o alimenty, mimo istnienia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego.

Taka sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie, a Sąd orzekający podziela stanowisko Sądu Najwyższego.

Dlatego Sąd ustalił, że obowiązek alimentacyjny powoda wobec obu pozwanych, określony wyrokiem Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 28 marca 2012r. w sprawie V RC 652/11, ustał – z dniem 3 czerwca 2015r. (pkt. I i II wyroku).

Jako datę ustania obowiązku alimentacyjnego Sąd ustalił datę wniesienia pozwu, oddalając żądania Z. P. o uchylenie jego obowiązku od stycznia 2015r. (pkt. III wyroku)

Podejmując taką decyzję Sąd miał na uwadze okoliczność, iż z jednej strony orzeczenie ZUS ustala całkowitą niepełnosprawność powoda od 11 lutego 2015r., z drugiej strony jednak - orzeczenia w tym zakresie zapadły dopiero w toku postępowania i pochodzą z 22 września 2015r. oraz 7 października 2015r. Mając zatem na uwadze słuszny interes obu stron – Sąd przyjął datę wniesienia powództwa jako miarodajną, dającą szansę obrony praw uprawnionych do alimentów.

Wobec sądowego zwolnienia powoda a ustawowego pozwanej od kosztów sądowych – Sąd z mocy art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych stwierdził, że nieuiszczone koszt sądowe w sprawie ponosi Skarb państwa (Dz.U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 j.t. ze zm.)

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.